

Тема лекції: «Стратегії творчості»

План

- 1. Стратегія № 1. Кут зору.**
- 2. Стратегія № 2. Візуалізація мислення.**
- 3. Стратегія № 3. Думати легко.**
- 4. Стратегія № 4. Складання нових з'єднань.**
- 5. Стратегія № 5. Дивитись у інший бік.**
- 6. Стратегія № 6. Пробуджуйте дух співробітництва.**

1. За легендою стверджується, що Леонардо да Вінчі вважав, що можна знайти рішення для кожного завдання, якщо подивитись на нього одразу з декількох точок зору. Підтвердженням цієї тези є те, що багато наукових відкритій за великий рахунок є більш вдалим переосмислення проблеми. До такої ситуації відносять психоаналіз Фрейда.

У цьому випадку важливим є протистояння «стереотипного та креативного мислення». Задля покращення нашої реакції на значущі події у свідомості присутній ефект першого враження, яке доволі довго допомагало людині виживати у складних умовах життєдіяльності. Сьогодні воно заважає людині змінювати світ навколо себе на бажаний лад.

Для початкового формулювання багатоваріантності вирішення проблеми формулюйте запрошувальний шаблон: «Якими способами я можу?». Давайте спробуємо вирішити завдання:

З випадкової сукупності, яка наведена внизу викресліть шість букв, для такого щоб вийшло одне зрозуміле слово:

Ш Т В І С О Т Р И Ь Б У Т И К В

Якими способами ви можете це вирішити?

Чим частіше вдається ставити питання інакшим чином, тим більше шансів на те, що розуміння проблеми змінюється та отримує глибину. Коперник або Дарвін відкрили не нову теорію, але чарівну нову точку зору.

Перш ніж почати мозковий штурм завдання, переформулюйте його щонайменше п'ять або десять раз, щоб подивитись на неї з різних кутів:

Способи переосмислення проблеми:

- Зробіть її більш глобальною або, навпаки, більш чіткою.
- Відділіть приватне від цілого.
- Змініть слова на синоніми.
- Переключіть перспективу.
- Використовуйте питання.

Зупинимось на останньому:

Для цього необхідно оволодіти прийомом абстрагування, який надзвичайно стимулює досягнення рішення у складних завданнях, а також пошуку творчих виходів із ситуації. Абстракція – це основний принцип реструктурування проблеми.

Сприйняття завдання на різних рівнях абстрагування змінить власне умови цього завдання. Щоб вийти на необхідний рівень абстракції, чотири або п'ять разів спитайте себе чому?

Проблема: Якими способом я можу продавати більше кави Blaser?

Чому я хочу продавати більше Blaser?

Тому що падають продажі кави.

Чому я хочу продавати більше кави?

Щоб збільшити рівень продажів.

Чому я хочу збільшити загальний рівень продажів?

Щоб покращити свій бізнес.

Чому я хочу покращити свій бізнес?

Щоб покращити свій добробут.

Чому я хочу збільшити свій добробут?

Щоб жити гарно.

Відтепер проблему можна сформулювати різними способами:

Як я можу продавати більше Blaser?

Як я можу продавати більше кави?

Як я можу збільшити загальний рівень продажів?

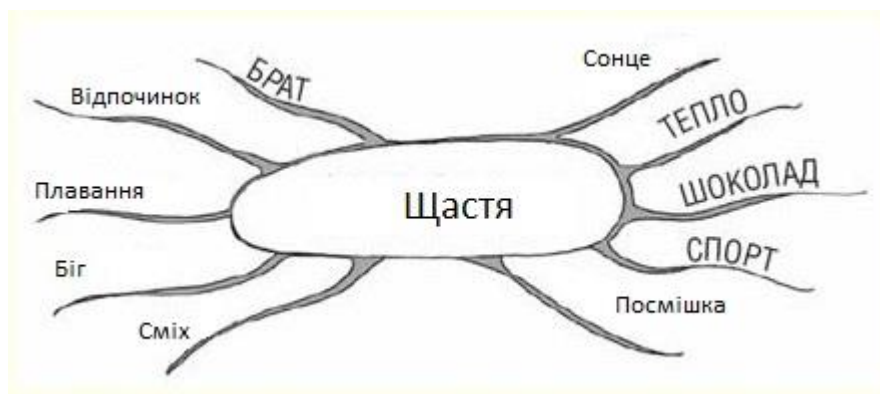
Як я можу покращити свій бізнес?

Як я можу покращити свій добробут?

Після цього оберіть для себе доступний рівень абстракції та сміливо вирішуйте проблему.

2. Творче піднесення періоду Відродження у багатьох випадках було зумовлено фіксацією та передачею великих обсягів інформації на паралельній мові – малюнках і діаграмах. Галілей та Да Вінчі використовували мову як доповнення і опис зображень того, що вони досліджували. Стверджують, що саме схематичні малюнки Дарвіна допомогли змінити йому своє мислення та створити теорію еволюції.

Найбільш точно до створення методики візуалізації мислення підійшов Американський дослідник Тоні Бьюзен. Він назвав це методом вільних асоціацій. Для початку пропонується скласти міні-інтелект карти. Для цього використовується слово – центральний образ, яке оформлюється у вигляді малюнка, а також малюються гілки на яких розташовуються перші десять асоціацій. Приклад:

У подальшому треба кожен асоціацію розглядати як центральний образ та відвести від неї ще декілька можливих асоціацій, для побудови повної ментальної карти.

Правила побудови інтелект-карти за Т. Бюзеном:

1. *Емфаза* – вміння виділити значуще у потоці асоціацій;

2. Завжди використовуйте *центральний образ*;
3. Частіше використовуйте *графічні зображення*;
4. Для оформлення центрального образу використовуйте не *менше трьох кольорів*;
5. *Додайте об'єм* малюнкам та словам;
6. *Синестезія* – співвідношення всіх видів емоційно-чуттєвого сприйняття;
7. Додайте *індикатори руху* для важливих подій;
8. Використовуйте тільки *одне ключове слово* на кожен гілку;
9. Розташуйте *аркуші горизонтально* та використовуйте *печатні букви*;
10. *Змінійте розмір букв, малюнків і товщину ліній*;
11. Створюйте малюнки за допомогою ліній інтелект-карти;
12. Малюнки-образи мають бути *зрозумілими*.

Давайте спробуємо в якості центрального образу взяти словосполучення «історія любові» та спробуємо зробити ментальну карту.

3. Однією з головних характеристик творчої людини є її продуктивність. Творчі люди роблять набагато більше інших людей та лише невелика кількість їх роботи виходять по справжньому геніальними. Дана продуктивність пов'язана з легкістю думки. Для цього необхідно використовувати авторську методику Майкла Міхалко, яку він назвав «Справжня північ» [1]. Принципи цієї методики:

- відкидайте осуд думок в момент генерації ідей;
- видумуйте якомога більше ідей;
- відразу записуйте ідеї, які спадають на думку;
- розробляйте та покращуйте ідеї.

У підсумку для обробки ідеї надзвичайно ефективним є SCAMPER-метод. Назва методики, це аббревіатура, яка визначає напрямки роботи. S – Substitute (заміщення), C – Combine (комбінування), A – Adapt (адаптація), M – Modify

(модифікація), P – Put to other Uses (пропозиція іншого використання), E – Eliminate (усунення), R – Reverse (зміна порядку).

Загальні питання SCAMPER:

1. Як можна змінити це у кращій бік?
2. Що можна модифікувати?
3. Чим можна змінити колір, рух, звук, форму, зміст?
4. Які зміни можна впровадити у плани? В процеси? В маркетинг? Інші зміни?
5. Які ще форми може прийняти цей виріб?
6. Чи можлива інша упаковка?
7. Чи можна поєднати цю упаковку с формою?

Загальновідомою є теза про те, що бібліотеки доживають свого віку і можливо скоро перестануть існувати зовсім. Використовуючи SCAMPER-методику спробуйте придумати нове життя для бібліотеки.

4. Творчість виникає на перцептивному етапі мислення, а відтак саме у цій час можливі пошуки чогось-нового. Нові інформаційні комбінації збільшують шанси людини зробити щось оригінальне. Задля формування нетривіального підходу до вирішення складних завдань необхідна належна методологія.

Метод Да Вінчі. Доведено, що майстер за життя малював велику кількість карикатур, які містили у собі гротескне поєднання окремих частин обличчя людини. Таким чином він обирав найбільш яскраві та різючі поєднання. Дослідникам вдалось віднайти і таблиці, у яких він поєднував та змішував кращі характеристики. Існує гіпотеза, що Мона Ліза – це поєднання всього найкращого, що майстер віднайшов у жіночому обличчі.

Кроки для реалізації методу Да Вінчі:

По-перше, варто уточнити проблеми та зрозуміти, що вона правильно сформульована.

По-друге, необхідно виокремити параметри проблеми, які відображають

різні рівні її конкретизації та створити на цій основі таблицю.

По-третє, для кожного параметри в таблиці необхідно вказати таку кількість варіантів рішення, яка приходить до вас у голову.

По-четверте, після того, як закінчили перераховувати варіації, перегляньте їх ще раз та оберіть нову сукупність, яка б наповнювала новим змістом старий вид діяльності.

Метод поєднання існуючої інформації полягає у необхідності систематизації знань щодо існуючих варіантів рішення проблеми, а також імовірних варіантів їх поєднання. Це метод також пропонує Майкл Міхалко та він передбачає у собі такі кроки [1]:

1. Для початку доберіть всі наявні у вас матеріали, які стосуються проблеми.

2. Обміркуйте всі фактори, які стосуються проблеми та запишіть їх на окремі картки.

3. Після цього шукайте взаємозв'язок між картками та групуйте їх у окремі категорії.

4. Продовжуйте групувати картки поки не отримаєте чотири категорії. Зверху кожної категорії покладіть картку з її назвою. Ці групи стануть основними змінами або параметрами проблеми.

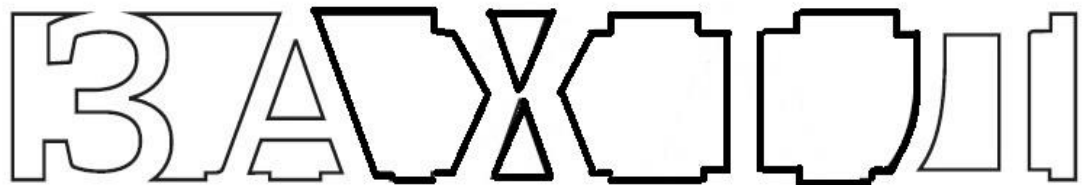
5. На чистому аркуші паперу зверху запишіть параметри. Під кожним параметром запишіть інформацію з карток.

6. Зробіть розрізи цього аркушу на вертикальні смужки так, щоб кожна містила один параметр та його компоненти.

7. Покладіть смужки в рядок та перемішайте догори-вниз. Так ви побачите нові відносини між компонентами та зможете прийти до творчого рішення.

5. Ця стратегія базується на принципі дискретності. Це принцип, в якому визначено, що окрім безперервності існують і самостійні переривчасті процеси. Дискретність стала основою темою у модернізмі та сформувала

новий тип наукового та художнього мислення. Так французький художник Жорж Сера відкрив пуантілізм та малював картини багатьма різнобарвними крапками. Кінокамера Томаса Едісона також прикладом дискретності, коли кілька нерухомих фотографій утворюють спільний рухом образ. Зосередившись на негативному просторі ви зможете побачити те, чого не бачити раніше. Так подивившись з одного ракурсу на це малюнок ви можете побачити тільки частинки пазлу, а з іншого боку слово захід.

Для засвоєння цієї стратегії можна використовувати інверсію придушень. Припустимо, ви бажаєте відкрити заклад громадського харчування, але є брак свіжих ідей.

Запишіть все пропозиції на цю тему:

Приклад:

1. У закладах громадського харчування зазвичай є меню.
2. У закладах громадського харчування сплачують за їжу.
3. У закладах громадського харчування подають їжу.

Інверсія:

1. У закладах громадського харчування немає меню (сам можеш зібрати піцу);
2. У закладах громадського харчування не сплачують за їжу (тайм-кафе).
3. У закладах громадського харчування не подають їжу (Коворкінги де можна їсти).

Так хтось втілив одну з цих творчих ідей на практиці.

6. Дослідники Енштейна, Гейзенберга, Паулі та Бора виявили цікаву річ. Всі вони вказали, що прийшли до своїх відкриття чогось в ході чесного та відкритого діалогу.

Ідея діалогу зустрічається що у Платона та пізніше набуває вираження у практиковані методу діалогу під час прогулянки. Пізніше, це знайшло своє відображення у методі койнонії, яка розуміється як у релігійному, так і в світському сенсі.

Принципи койнонії для творчості:

1. Організація діалогу. Ключ до організації діалогу – це обмін ідеями без спроби переконати співрозмовника. Поступати діалогу – не сперечайся, не переривай, слухай уважно.
2. Очищення мислення. Щоб очистити мислення, треба відкинути всі неперевірені припущення.
3. Бути чесним. Завжди бажано говорити про те, що думаєте, навіть якщо думки суперечливі [1].

Ось цей конструктивний обмін ідеями є неодмінною складовою пошуку рішення складних завдань та відкриття нових обріїв існування людини у навколишньому світі.

Література:

1. Майкл М. Взлом креатива: как увидеть то, что не видят другие. Москва : Манн, Иванов и Фербер, 2016. 320 с.
2. Buzan T. Mind Map Mastery: The Complete Guide to Learning and Using the Most Powerful Thinking Tool in the Universe. New York. Watkins Publishing, 2018. 224 p.